

Kojca (1303 m)

Slika 01: Pogled na Kojco

Cerkljansko hribovje je nekoliko odmaknjeno od pogosto obiskovanih gora Slovenije. Kojca je ena pomembnejših gora na tem področju. Stoji južno od Porezna, od koder jo tudi najlepše vidimo. Opazimo jo tudi z vrhov Spodnjih Bohinjskih gora. Z njenega vrha je lep razgled na Cerkljansko in na gore od Črne prsti do Krna.

Kojca je najbolj znana po velikanu slovenske mladinske književnosti Francetu Bevku, ki se je rodil v vasi Zakojca SZ pod goro. V svojih povestih pogosto opisuje svoj otroški svet in pokrajino, kjer je odraščal. Na vzhodni strani pa je še druga zanimivost: aragonitna jama v vasi Ravne. V jami so nenavadno kosmati minerali – aragonitni ježki. Jama trenutno ni na voljo obiskovalcem. Več o jami si lahko preberete na spletnih straneh.

Med planinci je Kojca razmeroma malo znana. Nanjo so speljane kar tri markirane poti: iz Zakojce, iz Orehka in iz Jesenice, ki pa niso opisane v nobenem vodniku. Vršna travnata pobočja so zelo prijetna in razgledna.

KOJCA JE OPISANA V VODNIKU IDRIJSKO CERKLJANSKA PLANINSKA POT IN NA SPLETNI STRANI PLANINSKEGA DRUŠTVA CERKNO (RUBRIKA PUBLIKACIJE). VODNIK SE NAROČI PO POŠTI PRI PD CERKNO ALI SE KUPI V PISARNI LTO CERKNO, MOČNIKOVA ULICA 2, CERKNO.

Slika 02: Zimska idila na vrhu Kojce

Strma pobočja, prepadni skalnati robovi se raztezajo na obronkih Kojce, ki osamelo strmi nad hribovskimi vasi, kot so Zakojca, Orehek, Jesenica in Bukovo. Zanimiva, a skoraj neprepoznavna skriva svoje strmine in skalne robe, ki so naravnega pomena. S svojo višino, ki meri 1303 m, se zdi lahko dostopna, a se pri vzponu nanjo premislimo glede dostopnosti. Poti nanjo ni veliko. Vse poti, ki vodijo na vrh zahtevajo od pohodnika nekaj truda in energije.

Včasih je bila Kojca zelo malo poraščena, saj je ljudem dajala krmo za živino. Kosci in grabljivke so se vzpenjali po strmih travnatih pobočjih in pridno kosili in spravljali seno. Velika količina sena je zahtevala, da so ljudje postavljali senene kope, kar še zdaj predstavlja senena kopa na vrhu Kojce.

Pod izumrtju starih kmečkih ljudi, se v Kojci ni več kosilo. Pobočja Kojce so se začela zaraščati in spreminjati v gozd. Danes je Kojca poraščena z gozdom do vrha, le nekaj ostankov travnika pa pridno kosijo lovci. Vrhnji del Kojce je planjava, ker gozd ne uspeva več.

Na Bevkovo goro, sliši se nenavadno, vendar je res. Naš poznani pisatelj France Bevk se je rodil v vasi pod Kojco, ki se imenuje Zakojca. Z Volarjeve domačije, če stopimo na rob nad hišo se vidijo travnata pobočja in gozd, ki pokriva Kojco.

S svojo povestjo »Mladost med gorami« je deloma opisoval tudi svoje življenje pod Kojco, ki ga je preživljal v mladih letih.

Bevkova mladost

Ondod sem tekal kot bosopet deček in plašil kokoši, zaradi česar je babica trdila, da sem "divjak". Nisem bil sam. Spremljala me je cela vrsta bratcev in sestic, ki sem jim

bil poglavar. Pestoval sem jih, jih varoval in kratkočasil, pripravljaj zdaj v jok, zdaj v smeh. Tresel sem jim hruške in klatil jabolka, da so se z njimi gostili. Vodil sem jih občudovat rogato in bradato kozo v kozjaku za hišo. Peljal sem jih v skalovje, kjer so se med divjimi nageljni grelj modrasi. Ali pa sem jih izvabil v sosedov gozd tik ob sadovnjaku. Tam sem se jim skril in se oglašal kot zver, da so se tresli od strahu. Tega mi niso nikoli za dolgo zamerili. Prej in slej so se me držali kot robida.

France Bevk: Mladost med gorami

Opis markiranih poti, ki vodijo na vrh Kojce

1. Orehek – Kojca (številka 1230, čas hoje: 01 h 45 min):

Dostop do izhodišča:

Najprej se zapeljemo v center Cerknega (do sem s ceste Idrija - Tolmin ali iz Gorenje vasi), nato pa z vožnjo nadaljujemo v smeri vasi Zakriž, Zakojca, Jesenica, Gorje, Poče in Trebenče. Le malo naprej pa pridemo do naslednjega križišča, kjer se v levo odcepi cesta proti vasi Zakriž. Tu imamo za nadaljevanje dve možnosti; lahko nadaljujemo levo v smeri vasi Zakriž in se do omenjene vasi povzpne po strmi cesti ali pa nadaljujemo naravnost in se do vasi Zakriž povzpne po nekoliko daljši a širši cesti.

Nad vasjo Zakriž pridemo do naslednjega križišča, kjer nadaljujemo desno v smeri vasi Jesenica in Zakojca. Po občasno precej razgledni cesti se peljemo skozi (pod) vasjo Jesenica. Za tablo, ki označuje začetek vasi Orehek, je skupina hiš. Pozorni moramo biti na rumeno poslopje tik ob levi strani ceste. Cca 30 m za njim je asfaltiran odcep ostro levo. Tu se zavije do poslopja nekdanje OŠ, kjer je tudi naše izhodišče, desno pa gozdna pot teče strmo navzgor v pobočje Kojce. Parkiramo lahko pri nekdanji OŠ, ali pa na kar nekaj za to primernih mestih ob glavni cesti.

Opis poti:

Na pot »Po progi Gorskega teka na Kojco« se odpravimo s parkirišča ob nekdanji OŠ ali z glavne ceste, če smo se odločili parkirati kar ob njej. Če začnemo pri OŠ, nas najprej čaka 300 m asfaltirane ceste. V križišču z glavno komunikacijo le-to prečimo, usmerjevalna tabla pa nas usmeri po gozdni cesti, ki se sprva serpentinasto strmo dvigne. Po nekaj sto metrih se naklon nekoliko zmanjša, pridemo na jaso, kjer so še vidni ostanki senika, za te kraje zelo značilno arhitekturno dediščino, potem pa znova nadaljujemo po gozdu. Gozdne ceste je kmalu konec in kažipot nas usmeri na levo. Steza, ki nas popelje proti prevalu Lipje, se kmalu zareže v grapo in iz nje strmo proti vrhu pobočja. Tu so zaradi lažje in varnejše prehodnosti člani MD Vidaunk, ki tudi organizirajo tradicionalni gorski tek na Kojco izdelali stopnice. Po prehodu tega, nekoliko težavnejšega dela, prispemo na preval Lipje, kjer se steza priključi poti iz Jesenice (Vrh Ravni). Zanimivost, ki jo je potrebno obiskati, je Razgledna točka, na katero zavijemo s poti 100 m pod Lipjem. Iz nje se odpira čudovit razgled na Cerkljansko. Priporočamo tudi ogled Hudičevega in Divjega roba. Legende o njima in usmerjevalne table do njih najdete na počivališču Lipje.

Naprej se pot vrne v strnjen gozd in se začne še strmeje vzpenjati. Višje strmina popusti in pot zavije desno. Sledi nekajminutno prečenje strmih pobočij in pot nas pripelje do razpotja, kjer se nam z desne strani priključi pot iz vasi Zakojca.

Nadaljujemo ostro levo v smeri Kojce po lovski poti, ki nas le malo naprej pripelje na glavni greben omenjenega vrha. Tu pot zavije nekoliko v desno in se ponovno začne strmo vzpenjati po vse bolj razglednem vršnem pobočju gore. Višje strmina popusti in pot nas pripelje iz gozda na travnata pobočja po katerih se nato v nekaj minutah razgledne hoje povzpne na vrh Kojce.

2. Jesenica – Kojca (številka 1231, čas hoje: 01 h 45 min):

Dostop do izhodišča:

Najprej se zapeljemo v center Cerknega (do sem s ceste Idrija - Tolmin ali iz Gorenje vasi), nato pa z vožnjo nadaljujemo v smeri vasi Zakriž, Zakojca, Jesenica, Gorje, Poče in Trebenče. Le malo naprej pa pridemo do naslednjega križišča, kjer se v levo odcepi cesta proti vasi Zakriž. Tu imamo za nadaljevanje dve možnosti; lahko nadaljujemo levo v smeri vasi Zakriž in se do omenjene vasi povzpemo po strmi cesti ali pa nadaljujemo naravnost in se do vasi Zakriž povzpemo po nekoliko daljši a širši cesti.

Nad vasjo Zakriž pridemo do naslednjega križišča, kjer nadaljujemo desno v smeri vasi Jesenica in Zakojca. V vasi Jesenica parkiramo pod spomenikom.

Opis poti:

V vasi imamo takoj markacijo na daljnovodu, markirana pot pa je speljana po asfaltni cesti skozi vas. Markirana pot nas iz vasi pripelje na parkirišče preval Vrh Ravni. S parkirišča na prevalu Vrh Ravni nadaljujemo po kolovozu v smeri Kojce. Zmerno vzpenjajočemu kolovozu sledimo približno 15 minut, nato pa nas smerna tabla usmeri levo na vse bolj strmo peš pot. Pot, ki poteka skozi gozd pa nas nato mimo studenčka pripelje do prijetnega počivališča Lipje.

Naprej se pot vrne v strnjen gozd in se začne še strmeje vzpenjati. Višje strmina popusti in pot zavije desno. Sledi nekajminutno prečenje strmih pobočij in pot nas pripelje do razpotja, kjer se nam z desne strani priključi pot iz vasi Zakojca.

Nadaljujemo ostro levo v smeri Kojce po poti, ki nas le malo naprej pripelje na glavni greben omenjenega vrha. Tu pot zavije nekoliko v desno in se ponovno začne strmo vzpenjati po vse bolj razglednem vršnem pobočju gore. Višje strmina popusti in pot nas pripelje iz gozda na travnata pobočja po katerih se nato v nekaj minutah razgledne hoje povzpemo na vrh Kojce.

3. Vrh Ravni – Kojca (številka 1236, čas hoje 01 h 20 min):

Opis poti je enak kot pri prejšnji varianti, le da se pri tej varianti pripeljemo do parkirišča Vrh Ravni. Do omenjenega izhodišča se pripeljemo tako, da pred vasjo Jesenica zavijemo desno po asfaltni cesti, ki se čez približno 200 m spremeni v makadamsko cesto. Dostop do parkirišča je označen s tablami. Takoj, ko prispemo na parkirišče zagledamo na desni strani smerno tablo, ki vodi na vrh Kojce.

4. Zakojca – Kojca (številka 1236 (od prevala Vrh Ravni naprej), čas hoje 01 h 45 min):

Dostop do izhodišča:

S ceste Tolmin - Podbrdo se pri kraju Grahovo ob Bači odcepi cesta, ki nas po nekaj kilometrih vzpona pripelje v vas Bukovo. Tu nadaljujemo levo in prečni cesti sledimo do vasi Zakojca, ki je izhodišče za našo turo.

S ceste Idrija - Tolmin se pri vasi Reka odcepi cesta v smeri vasi Police in Bukovo. Tej povečini vzpenjajoči cesti nato v križiščih sledimo v smeri vasi Bukovo. Z vasi Bukovo nadaljujemo po prečni cesti, ki nas po nekaj kilometrih nadaljnje vožnje pripelje v Zakojco, ki je izhodišče za našo turo.

Opis poti:

V središču vasi, le nekaj metrov za spomenikom NOB bomo pri transformatorju opazili začetek poti na Kojco. Sprva se vzpenjamo po zložnem kolovozu, ki poteka po razglednem travnatem pobočju naravnost navzgor. Pot, ki postaja vse bolj strma pa nas ob pašni ograji pripelje v bližino lovske opazovalnice, ki jo lahko vidimo ves začetni del poti. V bližini opazovalnice pot zavije nekoliko v levo in se naprej vzpenja po kolovozu, ki pa ima kar nekaj razpotij, zato pazljivo sledimo markacijam. Višje kolovoz preide v strnjen gozd, mi pa mu sledimo le še do mesta, kjer nas markacije usmerijo na strmo

peš pot. Pot, ki poteka skozi gozd nas nato v nekaj minutah pripelje na manjši preval, kjer zavije levo in se začne še strmeje vzpenjati.

Razmeroma dolgo strmino premagamo v številnih okljukih, nato pa pot zavije v levo in nas preko žičnate ograje pripelje na plazovita pobočja. Omenjena pobočja prečimo v rahlem vzponu, nato pa se pot vrne v gozd, kjer se le nekoliko naprej priključimo poti s prevala Vrh Ravni.

Tu nadaljujemo naravnost v smeri Kojce po poti, ki nas le malo naprej pripelje na glavni greben omenjenega vrha. Tu pot zavije nekoliko v desno in se ponovno začne strmo vzpenjati po vse bolj razglednem vršnem pobočju gore. Višje strmina popusti in pot nas pripelje iz gozda na travnata pobočja po katerih se nato v nekaj minutah razgledne hoje povzpne na vrh Kojce.

5. Reka – Kojca (številka 1235, čas hoje 03 h 00 min):

Dostop do izhodišča:

Peljemo se po glavni regionalni cesti Cerkno – Tolmin in pri vasi Reka parkiramo. Parkiramo lahko pod gostinskim lokalom, ki se nahaja ob glavni cesti.

Opis poti:

1. varianta: Markirana pot je speljana skozi vas Reka, nadalje nas markirana pot vodi po asfaltni cesti skozi Orehovško grapo. Cesta pri zadnjih hišah v orehovški grapi postane makadamska. Pot nadaljujemo kar naprej po makadamski cesti, ki nas pripelje do vasi Orehek. Na koncu vasi Orehek, tik pred vodnim zajetnem se desno usmerimo na shojeno stezo ali kolovoz, ki nas pripelje do bivše OŠ. Od tu naprej glejmo OPIS OREHEK – KOJCA.
2. varianta: Markirana pot je speljana skozi vas Reka, nadalje nas markirana pot vodi po asfaltni cesti skozi Orehovško grapo. Približno 1km od vasi Reka zagledamo na levi strani oznaka Rodne. Pot nadaljujemo po cesti, ki se levo usmeri. Pot nas pelje čez Rodne do lovske kočice Otavnik v Orehku. Od tu se podamo na glavno cesto in levo po asfaltni cesti do zadnjih hiš, kjer nas smerna tabla usmeri levo na makadamsko cesto, ki pelje do Ravne Njive. Na Ravna Njivi je domačija in od tu naprej pelje markirana steza na vrh Kojce.

Legenda o Kojci

Legenda govori o skalnatem robu, ki se imenuje Hudičev rob. Na razpotju Lipje pod vrhom Kojce je zapisana legenda, ki se glasi:

V Orehovški grapi je živela zelo, zelo hudobna baba. Zanj je izvedel sam hudič. Nekega dne je prišel k njeni in ji rekel, da ji bo vzel dušo. Baba mu je odvrnila: »Prav, toda samo, če ni boš prej eno leto služil za hlapca in opravljal vsako delo.« Hudič se je s tem pogojem strinjal.

Začel je z delom, vsako naloženo nalogo je dobro opravil in leto je počasi minevalo. Bolj, ko pa se je bližal zadnji dan njegove službe, bolj je baba skrbela, da bo res ob svojo dušo. Ostal je samo še zadnji dan. Nazadnje se je nečesa domislila. Hudiču je naložila še zadnje delo. Ukazala mu je, naj na vrh Kojce nese veliko skalo, ki je ležala blizu njene hiše. Ko se bo vrnil, ji bo lahko vzel dušo, če le ne bo zamudil poldneva. Seveda je bila prepričana, da mu ne bo uspelo. Toda hudič je z veseljem zgrabil težko skalo in se z njo naglo bližal vrhu. Ko je baba pogledala na orehovški »turn«, je videla, da je ura že enajst. A tudi baba ni bila za v staro šaro. Urno je šla na »turn« in začela vleči za vrv zvona. Hudič si je takrat ravno obrisal potno čelo, saj je bil že na $\frac{3}{4}$ poti. Ko je zaslišal zvonjenje, se je silno razjezil, saj je bil prepričan, da

je zamudil in da babine duše ne bo dobil. Velikansko skalo je togotno treščil na tla, sam pa skočil v brezno, ki se je naredilo pod njo, ter se tako ubil.

Skala, ki jo je jezni peklenšček odvrigel, še danes leži v pobočju Kojce in v spomin na ta dogodek nosi ime Hudičev rob.

Pripravil: Gorazd Lapanja